

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
ректор
професор

Вячеслав ЖДАН

2025 року

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
(вступного іспиту / співбесіди)
«Внутрішні хвороби»

для вступників до аспірантури
галузі знань I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
за спеціальністю I2 «Медицина»

Програма вступного випробування «Внутрішні хвороби» для вступників до аспірантури галузі знань I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» за спеціальністю I2 «Медицина»

«18» березня 2025 року – 12с.

Розробники:

І.П. Кайдашев – д.мед.н., професор, проректор закладу вищої освіти з наукової роботи;

Ю.М. Казаков – д.мед.н., професор, завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини;

Н.І. Чекаліна – д.мед.н., професор, професор закладу вищої освіти кафедри пропедевтики внутрішньої медицини;

І.П. Катеренчук – д.мед.н., професор, завідувач кафедри внутрішньої медицини № 2

Г.С. Маслова – д.мед.н., професор, завідувачка кафедри внутрішньої медицини №1

1. Загальні положення

1.1. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

1.2. Для вступу до аспірантури Полтавського державного медичного університету приймаються особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з відповідної спеціальності і пройшли конкурсний відбір для зарахування за результатами вступних випробувань.

1.3. Вступні випробування складаються з вступних іспитів (співбесід) та презентації дослідницьких пропозицій і досягнень.

1.4. **Вступне випробування** – оцінювання підготовленості вступника, що відповідно до цього Порядку може проводитися у формі національного мультипредметного тесту, єдиного вступного іспиту, єдиного фахового вступного випробування, єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень, конкурсу творчих та/або фізичних здібностей, у формі вступного іспиту для іноземців, співбесіди, фахового іспиту, а також вступного іспиту з іноземної мови, спеціальності, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень у разі вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії / доктора мистецтва, за результатами якого виставляється одна позитивна оцінка за шкалою 100 – 200 (з кроком не менше ніж в один бал) або ухвалюється рішення про негативну оцінку («незадовільно»);

вступний іспит для іноземців – форма вступного випробування, яка передбачає оцінювання знань, умінь та навичок вступника з одного або декількох предметів, навчальних дисциплін або спеціальності (іноземці та особи без громадянства, які складають вступний іспит для іноземців, не складають інших вступних випробувань);

1.5. Вступний іспит / співбесіда зі спеціальності оцінюється предметною комісією Полтавського державного медичного університету по прийому вступних випробувань до аспірантури.

1.6. Вступний іспит / співбесіда зі спеціальності проводиться в усній формі.

1.7. Первинним обліковим документом щодо результатів вступного випробування є відомість вступного випробування.

1.8. Мовою вступу на навчання, навчання та оцінювання за освітньо-науковими програмами аспірантури є українська.

2. Орієнтовна структура вступного іспиту / співбесіди «Внутрішні хвороби»

2.1. Програма вступного іспиту / співбесіди укладається випускаючими кафедрами (відповідно до ОНП) у обсязі програми рівня вищої освіти магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

2.2. Вступний іспит / співбесіда проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами, кожний з яких складається з чотирьох питань.

3. Критерії оцінювання

3.1. Ваговий коефіцієнт вступного іспиту/співбесіди складає 0,4 (нормується одиницею).

3.2. Результати вступного іспиту / співбесіди оцінюються за наступними критеріями:

- змістовне наповнення, логіка викладу матеріалу;
- вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання.

3.3. Остаточне оцінювання здійснює предметна комісія на основі виступу вступника і відповідей на запитання за 200-бальною шкалою:

№ питання	Кількість балів
1	0-50
2	0-50
3	0-50
4	0-50
Загалом	200

Розподіл балів за критеріями оцінювання зі спеціальності:

№ питання у білеті Бали	Питання 1	Питання 2	Питання 3	Питання 4
0-10, 999	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми
11-20, 999	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми
21-30, 999	Вступник володіє матеріалом з теми на	Вступник володіє матеріалом з теми на	Вступник володіє матеріалом з теми на	Вступник володіє матеріалом з теми на

	достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми
31-40, 999	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми
41-50	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми

3.4. Вступник, який отримав незадовільну оцінку, не допускається до участі в конкурсному відборі.

4. Регламент відповіді та обговорення

4.1. Відповіді на запитання проводиться усно та/або письмово, для осіб з особливими освітніми потребами – у будь-якій зручній формі з використанням допоміжних засобів і ресурсів.

4.2. Тривалість виступу вступника не має перевищувати 10 хв.

4.3. Тривалість обговорення виступу членами предметної комісії не має перевищувати 5 хв.

	достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми
31-40, 999	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми
41-50	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми

3.4. Вступник, який отримав незадовільну оцінку, не допускається до участі в конкурсному відборі.

4. Регламент відповіді та обговорення

4.1. Відповіді на запитання проводиться усно та/або письмово, для осіб з особливими освітніми потребами – у будь-якій зручній формі з використанням допоміжних засобів і ресурсів.

4.2. Тривалість виступу вступника не має перевищувати 10 хв.

4.3. Тривалість обговорення виступу членами предметної комісії не має перевищувати 5 хв.

Програма іспиту «Внутрішні хвороби»

1. Організаційні питання терапевтичної допомоги. Основні директивні документи, що регламентують діяльність органів та установ охорони здоров'я, терапевтичної служби. Загальні питання організації медичної допомоги.
2. Робота лікувально-поліклінічних закладів, організація роботи швидкої та невідкладної медичної допомоги дорослому населенню. Робота дільничного терапевта.
3. Оформлення медичної документації. Принципи лікарсько-трудової експертизи. Ознайомлення з роботою ЛТЕ. Диспансеризація та реабілітація терапевтичних хворих. Аналіз діяльності дільничного терапевта.
4. Методи обстеження хворих на захворювання органів дихання. Функціональна діагностика.
5. Дихальна недостатність, класифікація, критерії діагностики.
6. Обструктивне захворювання легень: класифікація, патогенез, принципи лікування та профілактики.
7. Пневмонія: госпітальна, негоспітальна, аспіраційна, у осіб з тяжкими дефектами імунітету. Нові підходи до лікування.
8. Бронхіальна астма: патогенез, класифікація, принципи лікування.
9. Деструктивні захворювання легень: абсцеси, бронхоектатична хвороба, емпієма плеври, специфіка лікування.
10. Хвороби плеври: причини ураження плеври, класифікація плевритів, клінічні прояви, діагностика, лікування.
11. Хронічне легеневе серце: патогенез, клінічні варіанти. Диференціальна діагностика.
12. Пневмоконіози, пильові бронхіти: функціональний діагноз, експертиза непрацездатності, профілактика.
13. Грибкові та паразитарні захворювання легень. Класифікація грибкових уражень. Діагностика, методи лікування.
14. Саркоїдоз органів дихання. Фіброзуєчий альвеоліт та інші дисеміновані захворювання легень. Диференціальний діагноз. Принципи лікування.
15. Методи обстеження при серцево-судинній патології. Значення лабораторних та інструментальних методів обстеження (ЕКГ, ФКГ, Ехо-КГ, велоергометрія, рентгенологічні методи та інші)
16. Атеросклероз. Фактори ризику. Патогенез, оцінка ліпідного обміну. Принципи лікування та профілактики.
17. Артеріальні гіпертензії. Клініка. Лабораторна та інструментальна діагностика. Лікування.
18. Вторинні артеріальні гіпертензії. Клініка. Лабораторна та інструментальна діагностика. Лікування.
19. Ішемічна хвороба серця. Класифікація.
20. Гострий коронарний синдром. Клініка. Лабораторна та інструментальна діагностика. Ускладнення. Невідкладна допомога. Лікування.

21. Інфаркт міокарда. Клініка. Лабораторна та інструментальна діагностика. Ускладнення. Невідкладна допомога. Лікування. Реабілітація.
22. Хвороби міокарда: міокардити, Діагностичні критерії, диференціальна діагностика.
23. Кардіоміопатії (дилатаційна, гіпертрофічна, рестриктивна), міокардіосклероз. Діагностичні критерії, диференціальна діагностика.
24. Інфекційний ендокардит. Етіологія. Клінічні прояви. Ускладнення. Тактика лікування.
25. Перикардити. Класифікація. Клінічні прояви. Лікування. Тампонада серця.
26. Вроджені вади серця. Дефект міжшлуночкової перетинки. Дефект міжпередсердної перетинки. Тетрада Фалло. Коарктація аорти. Клінічні прояви.
27. порушення ритму серця. Механізми порушення ритму серця. Характеристика нормального синусового ритму.
28. Класифікація порушень ритму. Екстрасистолії. Пароксизмальні тахікардії. Миготіння передсердь.
29. Класифікація порушень провідності. Порушення атріовентрикулярної та внутрішньшлуночкової провідності.
30. Серцева недостатність. Причини серцевої недостатності. Компенсаторні механізми. Класифікація за стадіями, варіантами, функціональними класами. Принципи лікування.
31. Методи обстеження при захворюваннях органів травлення. Діагностичні можливості езофагогастрофіброскопії, колоноскопії, рентгенологічних методів, ультразвукового дослідження, ректороманоскопії. Інтрагастральна рН-метрія.
32. Хвороби стравоходу: ахалазія, езофагіти, дивертикули, пухлини.
33. Хронічні гастрити. Класифікація. Сучасні підходи до лікування.
34. Поняття недослідженої диспепсії. Функціональна диспепсія.
35. Пептична виразка шлунка і 12-палої кишки. Роль хелікобактерної інфекції у патогенезі виразки. Методи діагностики хелікобактерної інфекції. Патогенез пептичної виразки. Клінічні прояви. Ерадикація хелікобактерної інфекції.
36. Синдром подразненої товстої кишки.
37. Синдром надмірного бактеріального росту. Дисбіоз кишечника.
38. Целіакія. Методи діагностики. Підходи до лікування.
39. Неспецифічний виразковий коліт. Сучасні уявлення про патогенез, класифікація, ендоскопічні ознаки, підходи до лікування.
40. Хвороба Крона. Сучасні уявлення про патогенез, класифікація, ендоскопічні ознаки, підходи до лікування.
41. Хвороби підшлункової залози. Хронічний панкреатит, методи діагностики, класифікація. Методи корекції зовнішньосекреторної недостатності підшлункової залози. Лікування больового синдрому при хронічному панкреатиті.
42. Хвороби жовчного міхура і жовчних шляхів. Дисфункція жовчного міхура та сфінктера Одді. Хронічний безкам'яний холецистит.

43. Жовчнокам'яна хвороба, патогенез, сучасні підходи до лікування.
44. Неалкогольний стеатогепатит, сучасні погляди на патогенез. Методи діагностики. Підходи до лікування.
45. Методи обстеження функції печінки. Диференціальний діагноз жовтяниць.
46. Цирози печінки. Класифікація. Методи діагностики. Портальна гіпертензія, її прояви та ускладнення. Печінкова недостатність. Принципи лікування цирозів печінки.
47. Алкогольна хвороба печінки. Класифікація. Диференціальна діагностика. Принципи лікування.
48. Фізіологія і патофізіологія нирок.
49. Методи обстеження при захворюваннях нирок (тлумачення аналізу сечі, функціональна діагностика, рентгенологічні та радіонуклідні методи, ехографія, імунологічні дослідження).
50. Гломерулонефрит. Гострий, хронічний. Клінічна класифікація. Диференціальний діагноз сечового синдрому. Морфологічні форми гломерулонефриту. Диференціація лікування.
51. Пієлонефрит. Гострий, хронічний. Особливості етіології, патогенезу. Клінічні форми. Особливості антибактеріальної терапії.
52. Хронічна хвороба нирок. Класифікація. Діагностика.
53. Лікування хронічної хвороби нирок.
54. Нефротичний синдром. Амілоїдоз нирок. Ураження нирок при інших хворобах внутрішніх органів.
55. Сечокам'яна хвороба. Етіологія. Патогенез. Діагностика. Лікування приступу ниркової коліки. Показання до хірургічного лікування.
56. Спадкові та природжені захворювання нирок. Полікістоз.
57. Поняття про кровотворення. Методи обстеження в гематології. Нормативи аналізу периферичної крові, мієлограми.
58. Анемії. Класифікація. Залізодефіцитна анемія, методи діагностики, принципи лікування.
59. Мегалобластні анемії, методи діагностики, принципи лікування.
60. Гемолітичні анемії, методи діагностики, принципи лікування.
61. Апластичні анемії, методи діагностики, принципи лікування.
62. Гострі лейкози, особливості клінічних проявів, методи діагностики, принципи лікування.
63. Хронічні мієлопроліферативні захворювання: хронічний мієлолейкоз, ідіопатичний мієлофіброз, справжня поліцитемія. Методи діагностики.
64. Хронічні лімфопроліферативні захворювання: хронічний лімфолейкоз, неходжкінські злоякісні лімфоми, множинна мієлома. Методи діагностики.
65. Геморагічні діатези. Диференціальна діагностика.
66. Ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура. Критерії діагнозу. Лікування.
67. Синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові. Класифікація. Сучасні підходи до лікування.
68. Лімфоаденопатії. Лімфогрануломатоз. Диференціальна діагностика.

69. Методи обстеження ендокринних хворих. Функціональна діагностика. Нормальний рівень гормонів гіпофіза, щитовидної залози, наднирників. Семіотика ендокринних захворювань.
70. Цукровий діабет. Клініка, симптоматологія, класифікація, варіанти перебігу. Ускладнення. Діабетичні ангіопатії і нейропатії. Питання терапії.
71. Дифузний токсичний зоб. Клініка. Діагностика. Лікування.
72. Гіпотиреоз. Клініка. Діагностика. Лікування.
73. Тиреоїдит. Клініка. Діагностика. Лікування.
74. Хвороби гіпофіза і гіпоталамуса. Хвороба Іценка-Кушинга. Акромегалія. Нецукровий діабет. Гіпоталамо-гіпофізарна кахексія. Діагностика. Принципи лікування.
75. Хвороби наднирників. Хвороба Адісона. Синдром Іценко-Кушинга. Первинний альдостеронізм. Феохромоцитома. Діагностика, принципи лікування.
76. Ожиріння. Етіопатогенетичні форми. Діагностичні критерії екзогенно-конституційного ожиріння. Метаболічний синдром. Принципи лікування.
77. Методи обстеження при ревматичних захворюваннях. Лабораторна діагностика: біохімічні, імунологічні показники. Рентгенологічні методи, ЕКГ, ехокардіографія, ФКГ.
78. Ревматична лихоманка. Критерії діагнозу. Класифікація, лікування. Методи профілактики рецидивів.
79. Набуті вади серця. Мітральний стеноз. Недостатність мітрального клапана. Аортальний стеноз. Недостатність клапанів аорти. Показання та протипоказання до хірургічного лікування.
80. Захворювання суглобів. Клінічна та імунологічна характеристика ревматоїдного артриту. Ступені активності, рентгенологічні стадії, діагностичні критерії. Програма лікування.
81. Диференціальний діагноз при суглобовому синдромі. Диференціально-діагностичні критерії.
82. Системний червоний вовчак. Диференціально-діагностичні критерії.
83. Хвороба Шегрена. Диференціально-діагностичні критерії.
84. Дерматоміозит. Диференціально-діагностичні критерії.
85. Гостра серцева недостатність. Невідкладна допомога.
86. Гіпертонічні кризи. Невідкладна допомога.
87. Гостра дихальна недостатність. Невідкладна допомога.
88. Тромбоемболія легеневої артерії. Критерії діагнозу. Лікування.
89. Астматичний статус. Критерії діагнозу. Лікування.
90. Спонтанний пневмоторакс. Критерії діагнозу. Лікування.
91. Анафілактичний шок. Критерії діагнозу. Лікування.
92. Шлунково-кишкова кровотеча. Критерії діагнозу. Лікування.
93. Печінкова кома. Критерії діагнозу. Лікування.
94. Гострий живіт. Диференціально-діагностичні критерії.
95. Діабетичні коми (кетואцидотична, гіпоглікемічна, гіперосмолярна, гіперлактацидемічна).
96. Гостра затримка сечі. Лікування.

97. Гостра ниркова недостатність. Лікування.
98. Алкогольна кома. Диференціальна діагностика. Лікування.

Рекомендована література

Основна:

1. Внутрішні хвороби: підручник: у 2 частинах. Частина 1. Розділи 1—8: / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. ; за ред. проф. Л.В. Глушка. — 2-е вид. — К. : ВСВ «Медицина», 2022. — 680 с.
2. Внутрішні хвороби: підручник: у 2 частинах. Частина 2. Розділи 9—24: / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. ; за ред. проф. Л.В. Глушка. — 2-е вид. — К. : ВСВ «Медицина», 2022. — 584с.
3. Внутрішні хвороби : підручник, заснований на принципах доказової медицини : 2018/19 / Polish institute for Evidence Based Medicine (PIEMB) / Польський ін-т доказової медицини ; кер. проекту А. Кубец ; гол. ред. А. Яремчук-Качмарчик ; гол. ред. [розділів]: А. С. Свінціцький, П. Гаєвські. - 10 wydanie. - Краків : Практична медицина / Medycyna praktyczna, 2018. - 1632 с.
4. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: посібник: у 3-х т. Т.1 / за ред. С. Ралстон, Я. Пенман, М. Стрекен, Р. Гобсон; наук. ред. пер.: В. Ждан, Л. Бабінець, Л. Пасієшвілі, В. Величко, Н. Михайловська. — пер. 23-го англ вид. — Київ : ВСВ "Медицина", 2020. — 258 с.
5. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: посібник: пер. 23-го вид.: у 3 т. Т.2 / за ред. К.В. Юрко — Київ: ВСВ «Медицина», 2020. — 257 с.
6. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: посібник: пер. 23-го англ. вид.: у 3 т. Т.3 / за ред. С. Ралстона, Я. Пенмана, М. Стрекена, Р. Гобсона; наук. ред. пер.: І. Скрипник, О. Курята, Л. Соколова, Р. Скрипник, Г.Кожина, Я. Кутасевич, М. Щербина, О. Абатуров, Л. Бабінець, І. Галайчук, Ю. Кобеляцький, Л. Ляповець. — К.: ВСВ «Медицина», 2021. — 642 с.
7. Невідкладні стани в клініці внутрішньої медицини: навчальний посібник / І.М. Скрипник, Н.П. Приходько, О.А. Шапошник. — К.: ВСФ: «Медицина». 2024. — 335 с.
8. Невідкладні стани в загальнолікарській практиці : навчальний посібник. Т. 1 / за ред. В. М. Ждана ; В. М. Ждан, Є. М. Кітура, Г. В. Волченко та ін. ; МОЗ України, УМСА, Каф. сімейної медицини і терапії. - 2-е вид., доп. і перероб. - Львів : Магнолія 2006 : Видавець Марченко Т. В., 2020. - 255 с.
9. Невідкладні стани в загальнолікарській практиці : навчальний посібник. Т. 2 / за ред. В. М. Ждана ; В. М. Ждан, М. Ю. Бабаніна, М. В. Ткаченко та ін. ; МОЗ України, УМСА, Каф. сімейної медицини і терапії. - 2-е вид., доп. і перероб. - Львів : Магнолія 2006 : Видавець Марченко Т. В., 2020. - 279 с.
10. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи: нормативні показники, трактування змін / Вінницький нац. мед. ун-т ім. М. І. Пирогова ; за ред. Ю. М. Мостового. - 29-е вид., змін. - Вінниця, 2023. - 792 с.
11. Катеренчук І.П. Клінічне оцінка, діагностичне й прогностичне значення результатів лабораторних досліджень: Навчальний посібник. Ревматологія.- Медкнига, 2018.-176с.

12. Катеренчук І.П. Клінічне тлумачення і діагностичне значення лабораторних показників у загальнолікарській практиці: Навчальний посібник. - Медкнига, 2018. - 224с.
13. Клінічна лабораторна діагностика. Клінічна біохімія: підручник / В.Г. Хоперія, О.І. Харченко, Т.Б. Синельник та ін.. - К.: ВПЦ «Київський університет», 2022. - 600 с.

Допоміжна:

1. Основи ЕКГ: The ECG Made Easy: 9-те видання / Джон Хемптон, Джоана Хемптон; наук. ред. пер.: Н. М. Середюк : навчальний посібник : двомов. вид. - Пер. 9-го вид. - К. : Медицина - 2020. - 234 с.
2. ЕКГ в практиці / Д. Р. Хемптон ; за участю Д. Едлема ; наук. ред. пер.: Н. М. Середюк, О. З. Скакун ; пер. з англ. О. І. Ромаскевича = The ECG in Practice / John R. Hampton ; With contributions by David Adlam = ЭКГ в практике / Джон Р. Хэмптон ; при участии Дэвида Эдлэма : навчальний посібник : тримов. вид. - Пер. 6-го англ. вид.=6th ed.=Пер. 6-го изд. - К. : Медицина, 2018. - хх, 539 с.
3. Стандарти ведення пацієнтів із захворюваннями органів дихання у загальнолікарській практиці : [навчальний посібник [для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (фак.) післядиплом. освіти МОЗ України] / В. М. Ждан, М. Ю. Бабабніна, О. А. Кир'ян та ін. ; МОЗ України, УМСА. - Полтава : Дивосвіт, 2018. - 251 с.
4. Основи діагностики та лікування ревматичних захворювань: навч. посібн. / Л.В. Журавльова, М.О. Олійник, Ю.К. Сікало, В.О. Федоров. - К.: ВД «Медкнига», 2023. - 360 с.
5. Основи діагностики, лікування та профілактики основних ендокринних захворювань: навч. посібн. / Л.В. Журавльова, М.О. Олійник, Ю.К. Сікало, В.О. Федоров. - К.: ВД «Медкнига», 2024. - 444 с.
6. Сучасні додаткові методи обстеження серцево-судинної системи : навч. посіб. / Ю. М. Мостовий [та ін.] ; ред. Ю. М. Мостовий ; Вінниця. ВНМУ ім. М. І. Пирогова. - Львів : Марченко Т. В., 2022. - 287 с.
7. Клінічна фармакологія : підручник / О. М. Біловол [та ін.] ; ред. О. М. Біловол. Вінниця : Нова Кн., 2021. - 544 с
8. Анестезіологія та інтенсивна терапія: підручник / Ф.С. Глумчер, Л.П. Чепкий, Л.В. Усенко та ін.; за ред. Ф.С. Глумчера. - К.: ВСВ «Медицина», 2019. - 352 с.
9. Актуальні питання внутрішньої медицини (в схемах і таблицях) / [О.М. Біловол, І.І. Князькова, Н.І. Ярема, Л.В. Радецька, І.П. Савченко, О.І. Коцюба та ін.]. - 2022. - Харків: Новий світ. - 340 с.

Електронні ресурси:

<http://moz.gov.ua/>

<http://umsa.edu.ua/>

<https://www.facebook.com/groups/1886783128212266/?ref=bookmarks>

<http://www.medliter.ru/?page=list&id=49>

<http://www.medscape.com/gastroenterology>

<http://ukrgastro.com.ua/>

<http://www.worldgastroenterology.org/>
http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20070319_128.html
<http://www.ginasthma.org>
<http://www.goldcopd.com>
<http://www.medscape.com/pulmonarymedicine>
<http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2017/bacteria-antibiotics-needed/ru/>
<http://health-ua.com/>
<https://medprosvita.com.ua/>
<https://www.umj.com.ua/>
European LeukemiaNet recommendations for the management of chronic myeloid leukemia: 2013/
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4915804/>
Chronic myeloid leukemia: ESMO Clinical Practice Guidelines for diagnosis, treatment and follow-up /
http://annonc.oxfordjournals.org/content/23/suppl_7/vii72.full
Chronic Lymphocytic Leukaemia: ESMO Clinical Practice Guidelines /
<http://www.esmo.org/Guidelines/Haematological-Malignancies/Chronic-Lymphocytic-Leukaemia>
Guidelines for the diagnosis and treatment of chronic lymphocytic leukemia: a report from the International Workshop on Chronic Lymphocytic Leukemia updating the National Cancer Institute-Working Group 1996 guidelines /
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18216293>
<http://www.dec.gov.ua/mtd/reestr.html>
http://www.ifp.kiev.ua/doc/metoddoc/metodrec_ukr.htm
<https://www.ersnet.org/>
<https://www.ueg.eu/home/>